

(concept) Beleidsnota bewegen en leefstijl 2019-2023

“Geluk en Gezondheid in Midden-Drenthe”

Voorwoord

In Midden-Drenthe hebben we de zorg voor elkaar. Dat blijkt uit de vele mooie voorbeelden van organisaties, (sport)verenigingen en groepen inwoners die met elkaar samenwerken op het gebied van gezondheid, bewegen en onderwijs.

Met een groep betrokken inwoners hebben we de grote lijn voor nieuw beleid op het gebied van gezondheid en bewegen uitgedacht. Vanuit verschillende organisaties in Midden-Drenthe is meegedacht over de richting en de mogelijkheden.

Op deze bijeenkomsten werd duidelijk dat ons beleid de mooie initiatieven en samenwerkingen op dit gebied moet ondersteunen en bevorderen. Niet alleen met heldere beleidsuitgangspunten, maar ook in de praktijk. Met deze nota kunnen we niet alleen grote projecten, maar ook kleine initiatieven en slimme samenwerkingen op het gebied van bewegen en leefstijl beter ondersteunen. Omdat we geloven in de kracht van klein beginnen.

Wij zijn ervan overtuigd dat een gezonde leefstijl al jong begint. Daarom is er in ons beleid veel aandacht voor kinderen en jongeren, in nauwe samenwerking met het onderwijs. Daarnaast kan gezondheid van inwoners ook verschillen door bijvoorbeeld opleidingsniveau, inkomensverschillen of culturele achtergrond. In deze nota hebben we daarom nadrukkelijk aandacht voor het hebben van een eerlijke kans en een goede start voor een gezond en gelukkig leven van onze inwoners.

Ik wil iedereen die heeft meegedacht en meegedaan bij het maken van deze beleidsnota van harte bedanken. Verder wil ik de betrokken medewerker(s) complimenteren met de ruimte die ze hebben genomen om te experimenteren met het betrekken van inwoners bij het opstellen van deze nota.

Als laatste nodig ik al onze inwoners van onze gemeente uit om in beweging te komen, met elkaar en voor elkaar!

Erjen Derks

Voorwoord	2
Inhoudsopgave	3
Inleiding	5
Leeswijzer	6
 Hoofdstuk 1. Missie voor de komende jaren	 7
1.1 Gezondheidsverschillen	7
1.2 Missie komende jaren	7
 Hoofdstuk 2. Hoe gaat het in Midden-Drenthe?	 8
2.1 Terugblik volksgezondheids- en sportstimuleringsbeleid	8
2.2 Periodieke onderzoeken GGD Drenthe	8
2.2.1 Gezondheidsgegevens Midden-Drenthe	9
 Hoofdstuk 3. Kaders en uitgangspunten	 10
3.1 Landelijke kaders	
3.1.1 Nationaal Sportakkoord	10
3.1.2 Nationaal Preventieakkoord	10
3.2 Provinciale kaders	10
3.3 Lokale kaders gemeente Midden-Drenthe	11
3.4 Uitgangspunten beleid	11
 Hoofdstuk 4. Van beleid naar uitvoering	 14
4.1 Thema: Stimuleren van een gezonde leefstijl	14
4.2 Team Gezond in Midden-Drenthe (team GIMD)	15
4.2.1 De werkwijze van het team GIMD tot en met 2018	15
4.2.2 De “nieuwe” werkwijze	16
4.2.3 Wat heeft het team GIMD nodig?	16
4.3 Jong beginnen	16
4.4 Kennis van een gezonde leefstijl	17
4.5 Aansluiten bij wat er is en behoefte inwoners	19
4.6 Stimuleren van bewegen en sport	20
4.7 Publieke gezondheidszorg	22
4.8 Monitoren	22
 Hoofdstuk 5. Wat is er nodig om het beleid uit te kunnen voeren?	 24
5.1 Inzet team GIMD “oud” beleid	24
5.2 Uitbreiding inzet team GIMD “nieuw” beleid	25
5.3 Breed activiteitenbudget	26
 Hoofdstuk 6. Financiële consequenties	 27
6.1 Voortzetten inzet team GIMD	27
6.2 Uitvoering “nieuw” beleid	28
6.3 Sportsubsidies en subsidie Midden-Drents Sport Gala	28
6.4 Nationaal Preventieakkoord	29
6.5 Nationaal Sportakkoord	29

Bijlagen

- Concept koers over “bewegen, leefstijl en gezondheid in Midden-Drenthe”

Inleiding

Meedoen is gezond! En om mee te doen, is het van belang dat mensen een veerkrachtig en betekenisvol leven kunnen leiden. Om dat te kunnen bereiken, is een gezonde leefstijl van essentieel belang. De gemeente wil stimuleren om zo gezond mogelijk te leven. Dat kan op allerlei manieren, zolang het maar aansluit bij behoefte en motivatie van haar inwoners.

We zijn ervan overtuigd dat een gezonde leefstijl, met daarin in elk geval plek voor beweging, ervoor zorgt dat mensen langer mee kunnen doen. Daarom gaat deze nota over gezondheid, maar ook over het stimuleren van sport en bewegen. Bewegen en sporten is niet alleen een doel op zich, maar een manier om doelen binnen het hele sociale domein te bereiken.

Van doel naar middel

Gemeenten staan voor grote opgaven vanuit het sociale domein. Bijvoorbeeld de taken op het gebied van jeugdzorg, arbeidsmarktbeleid, Wmo en participatie die zijn overgeheveld naar gemeenten. Maar ook gezondheid, de fysieke leefomgeving (de komst van de nieuwe Omgevingswet), duurzaamheid en armoede zijn belangrijke thema's voor gemeenten. Sport en bewegen biedt kansen en mogelijkheden om in te spelen op deze opgaven en ontwikkelingen die we optimaal willen benutten.

Positief gezondheidsbeleid

In deze beleidsnota gaan we uit van de mensen zelf, hun veerkracht en wat voor hen belangrijk is in het leven. We kiezen niet voor een benadering waar de aandacht ligt op wat niet kan. En we realiseren ons dat, naast sport en bewegen, bijvoorbeeld ook een cultureel aanbod, goed armoedebelief en kennis van een gezonde leefstijl nodig zijn om bij te dragen aan gelukkige inwoners die zich gezond voelen.

Want dat is waar we het voor doen. Gelukkige mensen die een goede gezondheid ervaren en mede daardoor een leven lang actief zijn en mee kunnen doen!

Leeswijzer

De gemeente wil bijdragen aan gezonde inwoners door bewegen en gezonde leefstijl volop te stimuleren. Dat doen we door in te zetten op preventie. Dat is de rode draad binnen deze beleidsnota.

In het eerste hoofdstuk leest u wat de missie van gemeente wordt voor de komende jaren. Voordat u kunt lezen hoe we gaan werken aan deze missie, leest u in hoofdstuk 2 hoe het gaat met de inwoners van Midden-Drenthe. Dat doen we door kort terug te kijken naar het volksgezondheids- en sportstimuleringsbeleid dat gold voordat dit nieuwe beleid is vastgesteld. En door de meest opvallende uitkomsten van de recentste onderzoeken van de GGD te benoemen.

Dit beleid moet passen binnen het landelijke beleid en aansluiten bij provinciale en lokale vastgestelde kaders. In hoofdstuk 3 vindt u kort samengevat de belangrijkste kaders en vervolgens de uitgangspunten voor het beleid bewegen, leefstijl en gezondheid. Dit zijn preventie, positieve gezondheid en een integrale samenhangende aanpak van gezondheidsproblemen.

Hoofdstuk 4 laat zien hoe we het beleid willen gaan uitvoeren. De gemeente stimuleert een gezonde leefstijl waar bewegen in brede zin een onderdeel van is. Wat we willen bereiken en hoe we dat willen gaan doen, staat beschreven in de verschillende paragrafen van dit hoofdstuk. In de laatste paragraaf wordt uitgelegd hoe we het beleid gaan monitoren en of we daadwerkelijk bijdragen aan de gezondheid en het geluk van de inwoners van Midden-Drenthe.

Het beleid in deze nota vraagt bijvoorbeeld om meer uitvoerende capaciteit dan het huidige beleid. In hoofdstuk 5 wordt uitgewerkt wat er nodig is en waarom. Het laatste hoofdstuk bevat de financiële uitwerking van het beleid.

Hoofdstuk 1. Missie voor de komende jaren

Meedoen is voor iedereen in Nederland belangrijk. Meedoen door te werken, door als vrijwilliger actief te zijn, door sociale contacten te hebben, door te sporten etc. Door een betere gezondheid van inwoners, zijn er minder verschillen in gezondheid, worden mensen ouder, is er minder zorg nodig en zijn er dus minder kosten. Een betere gezondheid voor iedereen kunnen we bereiken door succesvolle preventie. En dat is de rode draad in dit beleid. Preventie om ervoor te zorgen dat iedereen zich gezond voelt en gelukkig is!

1.1 Gezondheidsverschillen

Het is een gegeven dat lager opgeleide mensen minder oud worden dan hoger opgeleide mannen en vrouwen (ongeveer 7 jaar minder). Ook is het aantal jaren dat deze groep mensen zich goed voelt veel lager (ongeveer 15 jaar). Dit zijn mensen met een laag sociaal economische status (SES). Om een beeld te krijgen van de omvang van deze groep: Dit is ongeveer 30% van de Nederlanders. Deze mensen hebben vaak een lage opleiding en of laag inkomen. Het blijkt dat deze mensen ongezonder zijn. Zij zijn vaker eenzaam, hebben een ongezondere leefstijl en doen minder mee aan gezonde activiteiten. Vaak wordt dit gedrag overgedragen aan hun kinderen.

1.2 Missie komende jaren

Het voorgaande is de reden waarom we juist deze mensen extra willen ondersteunen om hun gezondheidssituatie te verbeteren.

Onze missie voor de komende jaren wordt:

Midden-Drenthe is een gemeente waar we zorg voor elkaar hebben, zodat inwoners een eerlijke kans en een goede start hebben voor een gezond en gelukkig leven!

In Midden-Drenthe kan iedereen een leven lang actief zijn en meedoen. We verkleinen het verschil in gezondheid tussen inwoners met een lage sociaal economische status en die met een hoge(re). We nemen de tijd om deze opdracht te volbrengen. We maken gebruik van de kracht van een gezonde leefstijl waar sport en bewegen een belangrijk onderdeel van zijn.

Hoofdstuk 2. Hoe gaat het in Midden-Drenthe?

Om deze vraag te beantwoorden blikken we kort terug op wat er de afgelopen jaren in Midden-Drenthe is gebeurd op het gebied van volksgezondheid en het stimuleren van sport. Ook staat in hoofdlijnen beschreven wat de uitkomsten van de laatste periodieke onderzoeken van de GGD zijn geweest.

2.1. Terugblik volksgezondheids- en sportstimuleringsbeleid

Het huidige volksgezondheidsbeleid is vastgelegd in de kader- en uitvoeringsnota “Gezondheid Dicht(er)bij in Midden-Drenthe 2015-2019” en het “Plan van Aanpak “Gezond in...Midden-Drenthe 2016-2018”. Het sportbeleid is vastgelegd in de sportnota 2008-2013 en uitvoeringsnota sportbeleid 2008-2013. In 2013 is in de nota “beleidsuitgangspunten sportaccommodaties buitensport Midden-Drenthe” nieuw accommodatiebeleid vastgesteld.

In de periode vanaf 2015 zijn er veel mooie activiteiten en projecten geweest. Het team dat bestaat uit het Jongeren op Gezond Gewicht (verder JOGG) team, buurtsportcoaches, leefstijlcoach en jeugdverpleegkundige, hebben hierbij ondersteund door te verbinden, samenwerking te stimuleren en initiatief te nemen.

Het drinken van water is met behulp van het JOGG team en de jeugdverpleegkundige bijvoorbeeld een vaste waarde geworden op de consultatiebureaus en middelbare scholen in Midden-Drenthe. Ook worden er veel verbindingen gelegd tussen diverse partijen uit het maatschappelijk veld. Een ander mooi voorbeeld is dat ouderen een gezondheidsspeurtocht hebben gedaan met behulp van leerlingen van het voortgezet onderwijs. Het mes sneed aan twee kanten: de ouderen hadden een leuke, leerzame en actieve middag en de kinderen hielpen mee in het kader van hun maatschappelijke stage voor school.

Ook worden er op de integrale kind centra (verder IKC), met behulp van de buurtsportcoach, regelmatig activiteiten georganiseerd met als doel kinderen met plezier te laten bewegen zoals wedstrijdjes knikkers en stoepranden.

Een recent voorbeeld van een activiteit vanuit het JOGG team is dat peuters van een IKC op de loopfiets een parcours aflegden in een woonzorgcentrum. De peuters maakten kennis met fietsen en de inwoners van het woonzorgcentrum hadden gezamenlijk plezier als toeschouwers.

Een laatste voorbeeld is dat kinderen in Midden-Drenthe mee kunnen doen aan “Cool2Bfit” in Beilen en Smilde. Deze interventie is bedoeld om kinderen een gezondere levensstijl aan te leren door kleine veranderingen in eet- en leefgewoonten aan te brengen. Hierdoor komen deze kinderen op een gezond gewicht en ontwikkelen een gezondere leefstijl. Uit de laatste evaluatie blijkt dat alle deelnemende kinderen vooruit zijn gegaan. In het verlies van gewicht, maar ook in verbetering van conditie en een beter zelfbeeld en zelfvertrouwen.

2.2 Periodieke onderzoeken GGD Drenthe

Via de uitkomsten van de periodieke onderzoeken van de GGD Drenthe volgen we de stand van zaken ten aanzien van gezondheid van de inwoners in brede zin. De meeste recente onderzoeken gaan over volwassenen en ouderen in 2016.

Ten aanzien van jeugd is het meest recente onderzoek een screening van de jeugdgezondheidszorg in klas 2 van de schooljaren 2014-2017 en een jeugdonderzoek in 2013. In 2019 wordt er een nieuw jeugdonderzoek uitgevoerd over de gezondheid en leefgewoonten van de Drentse jeugd. De onderzoeken zijn in te zien via de website waarop de GGD Drenthe alle beschikbare gegevens over gezondheid publiceert namelijk www.gezondheidsgegevensdrenthe.nl.

2.2.1 Gezondheidsgegevens Midden-Drenthe

Het gaat goed met de gezondheid van de inwoners in Midden-Drenthe. In Midden-Drenthe ervaart 85% van de volwassenen, 85% van de jongeren in klas 2 van het voortgezet onderwijs en 64% van de ouderen een goede tot zeer goede gezondheid.

Verder valt het wel op dat veel mensen overgewicht hebben en dat het aantal rokers is toegenomen. Ook overmatig drinken door zowel volwassenen als ouderen is een aandachtspunt. Uit de gegevens van de GGD komt niet naar voren dat er sprake is van problematiek als gevolg van drink- en/ of drugsgebruik van de jeugd in Midden-Drenthe. Over eenzaamheid is bekend dat een deel van de inwoners eenzaamheid ervaart. Dit gaat soms samen met een matig of hoog risico op een angststoornis of depressie (minder goede psychische gezondheid). Tot slot zijn er landelijk* signalen die erop wijzen dat steeds meer jongeren en jongvolwassenen een grote druk om te presteren ervaren en dat dit lijkt toe te nemen.

De genoemde thema's zijn voor professionals in de gemeente herkenbaar. In de bijlage staat de concept koers bewegen, leefstijl en gezondheid die in het begin van het jaar 2018 in de raadscommissie is besproken. Daarin vindt u meer informatie over de meest opvallende uitkomsten van de GGD onderzoeken. Alle gepubliceerde onderzoeken staan op de eerder genoemde site van de GGD Drenthe.

*Volksgezondheid Toekomst Verkenning 2018: Een gezond vooruitzicht, RIVM, Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Hoofdstuk 3. Kaders en uitgangspunten

In dit hoofdstuk vindt u de landelijke kaders waaraan dit beleid moet voldoen. Ook provinciaal zijn er afspraken die van belang zijn en worden daarom benoemd.

Op basis van de landelijke kaders, provinciale afspraken en de aanbevelingen die door de Midden-Drentse bevolking zijn gedaan, staan de uitgangspunten voor het beleid in de laatste paragraaf.

3.1 Landelijke kaders

Het Rijk benoemt in de landelijke nota die gaat over gezondheid een aantal speerpunten. Dit zijn: depressie, diabetes, roken, bewegen, overgewicht en overmatig alcoholgebruik.

3.1.1 Nationaal Sportakkoord

Op 29 juni 2018 is landelijk het Nationaal Sportakkoord vastgesteld. Het doel van sportakkoord is om de organisatie en financiën van de sport toekomstbestendig te maken. Het Rijk wil ervoor zorgen dat mensen blijven sporten. Door aanbieders te versterken en kinderen weer meer en beter te laten bewegen. Door de sportaccommodaties aantrekkelijker en toegankelijker te maken en iedereen te betrekken bij sport. Dan kan de sport bijdragen aan een gezond Nederland en aan een samenleving die zich één voelt.

3.1.2 Nationaal Preventieakkoord

En eind oktober 2018 is landelijk het Nationaal Preventieakkoord vastgesteld. Het akkoord moet eraan bijdragen dat preventie gaat leiden tot onder andere een betere gezondheid van alle inwoners, minder verschillen in gezondheid en een goede start voor alle kinderen. Dit akkoord geeft aan hoe belangrijk een goede gezondheid is om mee te kunnen doen. De focus ligt op het terugdringen van overgewicht, rookgedrag en overmatig alcoholgebruik. In feite gaat het over het positief beïnvloeden van de leefstijl van mensen waar het beleid in deze nota over gaat.

3.2 Provinciale kaders

In Drenthe wordt vanuit een unieke, omvangrijke samenwerking tussen alle Drentse gemeenten en de provincie Drenthe gewerkt aan het stimuleren van een gezonde leefstijl. De missie is “heel Drenthe gezond”.

Dit programma heet “Drenthe beweegt” en kent 3 deelprogramma’s namelijk:

- Drenthe gezond
- Drenthe doet mee
- Drenthe beleeft

Al deze deelprogramma’s zijn aanvullend op wat er in elk gemeente lokaal gebeurt op het gebied van gezondheid. Aanvullend door bijvoorbeeld het delen van kennis en van elkaar leren, maar ook ondersteuning van professionals.

Subsidie voor het project "aan de slag met preventie in uw gemeente"

Alle 12 Drentse gemeenten, GGD Drenthe, de Academische Werkplaats Publieke Gezondheid Noord-Nederland en de Werkplaats Sociaal Domein Noord, hebben een aanvraag voor subsidie ingediend voor het project dat “aan de slag met preventie in uw gemeente” heet.

Het doel van deze subsidie is om bestaande interventies en netwerken te versterken om de gezondheid van kwetsbare groepen te verbeteren. De aanvraag is in juli 2018 toegekend eerst voor de periode van 1 jaar.

In Midden-Drenthe gebruiken we de subsidie waar mogelijk om het lokale beleid bewegen, leefstijl en gezondheid te versterken.

3.3 Lokale kaders gemeente Midden-Drenthe

In het coalitieakkoord Midden-Drenthe 2018-2022 staat het belang van “Meedoen en bewegen” onderstreept. En hoe we het beleid willen voorbereiden, namelijk met de inwoners van de gemeente Midden-Drenthe. En dat is als volgt gebeurd.

Proces voorbereiding nota

In de voorbereiding zijn er twee bijeenkomsten in de gemeente geweest. Een in Smilde en een in Westerbork. De bijeenkomst in Westerbork is georganiseerd samen met betrokken inwoners. Iedereen was welkom om te komen en mee te denken. Beide keren is enthousiast meegedacht en zijn er vele aanbevelingen gedaan voor het nieuwe beleid. De bezoekers van de bijeenkomsten zijn ook na de bijeenkomsten gevraagd hun reactie te geven op het beleid.

Ook hebben diverse inwoners en organisaties in een- op -een gesprekken kenbaar gemaakt wat voor hen belangrijk is in het nieuwe beleid. Tot slot heeft de WMO-raad vanaf het begin mee kunnen denken in de voorbereiding en de beleidsnota voorzien van advies.

3.4 Uitgangspunten beleid

De volgende uitgangspunten zijn geformuleerd. Per punt worden de uitgangspunten toegelicht.

1. Preventie. Dit is de rode draad binnen het beleid. Preventie die leidt tot een betere gezondheid van inwoners.
2. Positieve gezondheid. We benaderen gezondheid door uit te gaan van het vermogen van mensen om zich aan te passen en eigen regie te voeren.
3. Integraal en samenhangende aanpak gezondheidsproblemen met het accent op het verkleinen van gezondheidsverschillen als gevolg van sociaal economische status.

Preventie

Voorkomen is beter dan genezen. De nadruk ligt op preventie om problemen of schade te voorkomen dan wel te beperken. De preventieve werking van dit beleid, werkt door binnen het hele sociale domein. Gezondere inwoners wonen bijvoorbeeld langer zelfstandig thuis, hebben minder zorg nodig, gebruiken minder medicijnen, zijn minder eenzaam, hebben minder overgewicht, doen makkelijker mee door bijvoorbeeld (vrijwilligers)werk, hebben meer regie over hun eigen leven etc.

Behandeling is het domein van de gezondheidszorg. In de praktijk lopen preventie en behandeling natuurlijk wel eens door elkaar. Bijvoorbeeld wanneer mensen met overgewicht een beweegactiviteit doen samen met mensen die (nog) geen overgewicht hebben, maar gewoon te weinig bewegen. Preventie is niet alleen een verantwoordelijkheid van de gemeente. Iedereen kan zelf iets doen aan het voorkomen of beperken van

gezondheidsproblemen door te kiezen voor een gezonde leefstijl. Dat vraagt wel kennis over wat gezond is en hoe je dat moet doen. Daarbij ondersteunt de gemeente waar nodig.

Positieve gezondheid

We benaderen gezondheid door uit te gaan van wat iemand motiveert om letterlijk en figuurlijk in beweging te komen. Hoe stimuleren we de eigen kracht van inwoners?

Dit uitgangspunt is afgeleid van de volgende definitie van positieve gezondheid:

“Het vermogen van mensen zich aan te passen en eigen regie te voeren, in het licht van fysieke, emotionele en sociale uitdagingen in het leven” (naar Huber, 2012).

Het is belangrijk dat mensen zelf regie hebben en nemen over hun leven. Als dit niet lukt, kan de gemeente ondersteunen.

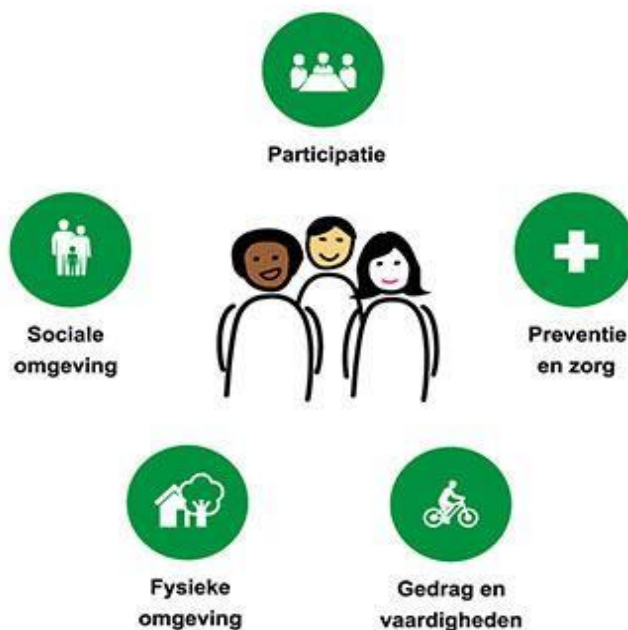
Integraal gezondheidsbeleid

Het bevorderen van gezondheid is tot dusver vooral benaderd vanuit zorg en welzijn en zijdelings vanuit sport door inzet van de buurtsportcoaches. De benadering moet breder. Allerlei factoren beïnvloeden de gezondheid van mensen. Zo is de plek waar je woont van invloed; of je je veilig voelt in je buurt; of je stress hebt, bijvoorbeeld omdat je geen werk hebt of je huis uit gezet kan worden. Want als je financiële zorgen hebt, bepalen vooral de kosten de keuzes die je maakt ten aanzien van bijvoorbeeld eten en drinken, sporten of niet sporten. En als je je buiten niet veilig voelt, ga je niet gemakkelijk wandelen of hardlopen. Met dit gegeven is het duidelijk dat activiteiten op het gebied van veiligheid, ruimtelijke ontwikkeling en bijvoorbeeld Armoedebeleid allemaal invloed hebben op het welbevinden en dus de gezondheid van mensen.

Willen we de gezondheid van de inwoners in Midden-Drenthe bevorderen en beschermen dan is beleid nodig waarin deze factoren in samenhang worden bekeken.

Een integrale benadering heeft als meerwaarde dat aandacht en energie vanuit verschillende invalshoeken gericht wordt op hetzelfde beoogde effect, namelijk het welbevinden en de gezondheid van de inwoners. Dit betekent dat er bij ontwikkelingen binnen verschillende domeinen, verbinding met elkaar gezocht wordt. Zowel op het niveau van ontwikkeling van beleid als in de uitvoering van het beleid. De gemeente heeft hierin een regierol. In figuur 1 op de volgende pagina staan een aantal voorbeelden van hoe de gemeente invloed kan uitoefenen op de ervaren gezondheid via een integrale benadering.

Figuur 1. Voorbeelden hoe de gemeente invloed kan uitoefenen op de (beleefde) gezondheid van mensen

Voorbeelden ter verduidelijking rol gemeente:

Participatie: Leggen van dwarsverbanden tussen domeinen Wmo/ onderwijs, jeugdzorg en werk en inkomen, maar ook tussen het ruimtelijk domein en cultuur; versterken armoedebelid; versterken eigen kracht en regie inwoners; motiveren jeugd ter voorkoming van schooluitval en om te sporten.

Preventie en zorg: initiërende en faciliterende rol bij vormgeving preventie en zorg; verbeteren verbinding publieke gezondheid en zorg.

Gedrag en vaardigheden: stimuleren duidelijke informatie over zorg; aandacht en actie ten aanzien van laaggeletterdheid en digitale vaardigheden.

Fysieke omgeving: gezond voedingsaanbod bij kinderopvang, scholen en sportkantines; rookvrije scholen; beweegvriendelijke en een gezonde woonomgeving; veilig- en toegankelijkheid; koppelen functies bewegen en ontmoeten.

Sociale omgeving: Inzetten op bestrijding van eenzaamheid, ondersteuning mantelzorgers/ vrijwilligers; veiligheid en leefbaarheid en sociale samenhang.

Hoofdstuk 4. Van beleid naar uitvoering

Zoals staat beschreven in het coalitieakkoord Midden-Drenthe 2018-2022, willen we vooral aansluiten bij waar in de samenleving behoefte aan is en bij plannen en initiatieven die er al zijn. Dit betekent ook dat we het beleid niet tot in detail vastleggen. Dan blijft er genoeg ruimte over om mee te kunnen bewegen met ontwikkelingen en behoefte in de gemeente. Het uitvoeren van het beleid in deze nota vraagt om een samenspel tussen gemeente, inwoners en (maatschappelijke) organisaties. Iedere partij draagt vanuit de eigen verantwoordelijkheid bij aan de missie van de gemeente. Bijvoorbeeld doordat huisartsen gebruik maken van een praktijkondersteuner die vanuit die rol kan bijdragen aan gezondheidspreventie. Of doordat ondernemers in de gemeente Midden-Drenthe in hun aanbod gezonde keuzes aantrekkelijk maken. Het samenspel tussen gemeente, inwoners en (maatschappelijke) organisaties houdt niet op als het beleid is vastgesteld, maar is een voortdurend proces. In dit hoofdstuk staat hoe we het beleid in deze gemeente tot uitvoering gaan brengen. In de laatste paragraaf staat hoe we de resultaten van het beleid gaan monitoren.

4.1 Thema: Stimuleren van een gezonde leefstijl

Onderzoek laat zien dat de problematiek die landelijk speelt ook in de gemeente Midden-Drenthe van toepassing is. In Midden-Drenthe is sprake van relatief veel overgewicht en obesitas, spelen gevoelens van eenzaamheid al niet in combinatie met een minder goede psychische gezondheid, roken relatief veel mensen en vraagt overmatig drinken aandacht. Tijdens de bijeenkomsten en gesprekken met professionals is bevestigd dat dit ook de onderwerpen zijn die in onze gemeente spelen.

In feite gaat het over de leefstijl van mensen. In Midden-Drenthe willen we een gezonde leefstijl blijven stimuleren de komende jaren. Dit houdt in elk geval in dat we stimuleren dat mensen in beweging komen. Letterlijk in beweging door bijvoorbeeld wandelen en sporten te stimuleren, maar ook figuurlijk, want soms is bijvoorbeeld het ontmoeten van andere mensen belangrijker. Het gaat erom dat we zoveel mogelijk aansluiten bij waar de persoon of groep behoefte aan heeft.

We stimuleren een gezonde leefstijl waar bewegen in brede zin een onderdeel van is.

Daarmee willen we het volgende bereiken:

- Tegengaan overgewicht en obesitas
- Tegengaan eenzaamheid
- Ontmoedigen middelengebruik waaronder roken en alcohol

We richten ons op de jeugd vanuit de gedachte “jong geleerd, is oud gedaan” en op mensen met een lage SES omdat daar de meeste gezondheidswinst valt te behalen.

4.2. Team Gezond in Midden-Drenthe (team GIMD)

In de gemeente Midden-Drenthe werken een aantal professionals samen aan het stimuleren van een gezonde leefstijl. Dit zijn een aantal buurtsportcoaches, een leefstijlcoach, een JOGG-regisseur en een jeugdverpleegkundige.

De JOGG-regisseur is de enige professional die in dienst is bij de gemeente. De buurtsportcoaches zijn in dienst bij Welzijnswerk Midden-Drenthe en SportDrenthe en de leefstijlcoach bij Welzijnswerk Midden-Drenthe. De gemeente heeft de regie over de uitvoering. De jeugdverpleegkundige is werkzaam bij de GGD en voert de taken uit zoals afgesproken in de gemeenschappelijke regeling.

4.2.1. De werkwijze van het team GIMD tot en met 2018

De buurtsportcoaches, de JOGG-regisseur en leefstijlcoach maken verbindingen tussen sport- en beweegaanbieders en andere sectoren zoals welzijn, gezondheidszorg, bedrijven, kinderopvang, jeugdzorg, onderwijs en cultuur.

De JOGG-regisseur richt zich vooral op het in beweging krijgen van kinderen om overgewicht te voorkomen en om overgewicht te bestrijden (bijvoorbeeld met het tijdelijke project Cool2BFit dat mogelijk werd door gebruik van een Sportimpuls). Een recent voorbeeld van een mooie verbinding tussen jong en oud zijn de loopfietsclinics. Deze clinics worden via de IKC's gegeven en de feestelijke afsluiting vindt plaats in het woonzorgcentrum waar ouderen met elkaar naar de kinderen op de loopfiets kijken en een kop koffie drinken. Een andere belangrijke bijdrage aan het voorkomen en bestrijden van overgewicht vanuit het JOGG project is het stimuleren en promoten van water drinken. Dat gebeurt in samenwerking met de jeugdgezondheidszorg (jeugdverpleegkundige GGD). Dit zijn slechts enkele voorbeelden van de vele activiteiten die worden georganiseerd om kinderen in beweging te krijgen. Waar mogelijk vinden die activiteiten structureel plaats en wordt er verbinding gezocht tussen meerdere partijen.

Buurtsportcoaches zijn actief voor en met de sportverenigingen. Het gaat dan met name om de ondersteuning van deze verenigingen en het samenbrengen van verenigingen met andere organisaties met als doel mensen in beweging krijgen.

Daarnaast is een buurtsportcoach actief binnen het basisonderwijs. Er zijn in Midden-Drenthe 18 basisscholen die worden bediend met behulp van een menukaart. Op deze kaart staan een aantal mogelijkheden waaruit IKC's kunnen kiezen waar ze al dan niet gebruik van willen maken. Bijna alle IKC's kiezen jaarlijks wel iets uit dit aanbod. Buiten de menukaart om worden via het team meerdere activiteiten georganiseerd waaronder sportinstuiven waar plaatselijke sportverenigingen bij aansluiten. Tot slot is er een buurtsportcoach actief voor de ouderen in de woonzorgcentra in de hele gemeente. Ook hier wordt gewerkt met een menukaart die is opgesteld op basis van de behoefte van de woonzorgcentra in de gemeente.

De leefstijlcoach richt zich op gedragsverandering en coacht mensen naar een actievere en gezondere leefstijl door kennis over te brengen op het gebied van voeding, beweging en gedrag. De leefstijlcoach geeft veel voorlichting aan groepen mensen, maar ook workshops gericht op kennis en bewustwording van de voordelen van een gezonde leefstijl. Bijvoorbeeld aan mensen die diabetes hebben.

4.2.2 De “nieuwe” werkwijze

Het beleid in deze nota ligt ten grondslag aan het werk dat het team GIMD doet. In de nota staat waar het team GIMD aan gaat werken de komende jaren en wat extra aandacht krijgt, namelijk: jeugd en de inwoners die dat het hardst nodig hebben (inwoners met een lage SES).

4.2.3 Wat heeft het team GIMD nodig?

Versterken samenwerking

De gemeente heeft regie en stimuleert de samenwerking tussen het JOGG team, buurtsportcoaches, leefstijlcoach en de jeugdverpleegkundige om als team te gaan werken aan de gezamenlijke opgaven die in deze nota staan verwoord.

Om als team goed samen te kunnen werken, is het van belang dat het team goed van elkaar weet waar iedereen mee bezig is. Zodat ze elkaar kunnen versterken waardoor effectiever gewerkt wordt en meer mensen bereiken. Een voorbeeld. Als er een bijeenkomst is waar ouderen komen voor een voorlichting over diabetes, dan kan op datzelfde moment ook iets gedaan worden op het gebied van beweging.

De versterking van het team gaat als volgt:

- Het samenwerkende team laten werken vanuit een gezamenlijke naam, het team “Gezond in Midden-Drenthe”.
- Na vaststelling van het beleid wordt, onder regie van de gemeente, gezamenlijk met Welzijnswerk Midden-Drenthe en SportDrenthe een plan van aanpak opgesteld. In dit plan wordt beschreven wat de inzet wordt op de scholen, voor de verenigingen en binnen het sociaal domein waaronder de woonzorgcentra. Voor het maken van het plan van aanpak maken we gebruik van de mogelijkheden die er zijn binnen het Drentse project “Aan de slag”.
- Naast dat het team GIMD er voor alle inwoners is, is er extra aandacht voor inzet in de wijken waar inwoners wonen waar de meeste gezondheidswinst valt te behalen. Dit is in Beilen en Smilde. Inwoners worden hierbij betrokken zodat optimaal kan worden afgestemd op behoefte en motivatie. Deels is dit al gedaan door het houden van de bijeenkomst in Westerbork waar alle inwoners welkom waren. We gaan kijken of het nog nodig is om verder te onderzoeken waar behoefte aan is.
- Door meer capaciteit beschikbaar te stellen. Hierover meer in hoofdstuk 5.

Het team “Gezond in Midden-Drenthe” vormt de basis van de uitvoering. Iedereen uit het team GIMD werkt vanuit de eigen organisatie maar weet elkaar te vinden om elkaar te versterken in de samenwerking. Andere partijen leveren hun bijdrage waar dat wenselijk is. Bijvoorbeeld door het Speeltuinenoverleg te betrekken bij een activiteit op de nationale buitenspeeldag.

4.3 Jong beginnen

Dat het van belang is om vroeg te beginnen met bewustwording van een gezonde leefstijl, is iedereen het mee eens. En dat begint al bij het maken van keuzes tijdens de zwangerschap en gaat door tot het kind volwassen is. Dat zegt al dat aanleren van gezonde keuzes in elk geval niet kan zonder betrokkenheid van de ouders en verzorgers, het onderwijs en

jeugdgezondheidszorg (GGD Drenthe). Eigenlijk kan iedereen eraan bijdragen dat kinderen zo gezond mogelijk opgroeien.

Ook het aanbod in winkels, sport- en schoolkantines, openbare gebouwen en wat je thuis eet en drinkt, draagt eraan bij dat kinderen worden gestimuleerd om gezondere keuzes te maken.

Impuls bewegingsonderwijs

Het streven is om het bewegingsonderwijs op de basisscholen een extra impuls te geven. Dit levert namelijk heel veel voordelen op voor de kinderen in onze gemeente. Kinderen worden nog meer gemotiveerd om te bewegen en halen daar plezier uit. Door prettige ervaringen zullen zij op latere leeftijd ook makkelijker blijven bewegen.

Primair is het geven van gymlessen de verantwoordelijkheid van het basisonderwijs. Maar als gemeente willen we graag onze bijdrage leveren aan gezond opgroeiende kinderen.

Begin 2019 gaan we dan ook in gesprek met het onderwijs om te kijken hoe we gezamenlijk kunnen investeren in deze extra impuls van het bewegingsonderwijs.

Op dit moment is er een buurtsportcoach voor een aantal uren actief binnen alle scholen in de gemeente. Door uitbreiding van taken en uren willen we ervoor zorgen dat alle kinderen van groep 3 tot en met 8 in Midden-Drenthe in elk geval 1 uur per week gymlessen op school krijgen van een geschoolde vakleerkracht. De vakleerkracht is een buurtsportcoach die ook voor verbinding zorgt tussen bijvoorbeeld sportverenigingen, woonzorgcentra en het onderwijs. De buurtsportcoach is de persoon voor de “gezonde leefstijl” activiteiten op en na schooltijd.

Voor de IKC en de leerkrachten levert het extra tijd op die ze kunnen besteden aan andere taken waardoor minder taken voor en na schooltijd opgepakt hoeven worden. Extra tijd doordat ze zelf de gymlessen niet meer hoeven te geven en de voorbereiding daarvoor ook niet meer hoeven te doen.

Goede voorbeeld

Goed voorbeeld, doet volgen. Op zoveel mogelijk plekken waar kinderen komen, geven we met elkaar het goede voorbeeld. We verbieden vooralsnog niets, maar we zetten wel in op het ontmoedigen van ongezond gedrag. Dit doen we door in gesprek te gaan met sportverenigingen om er bijvoorbeeld voor te zorgen dat er niet meer wordt gerookt bij de sportvelden en over een gezond(er) aanbod in de kantines. Dit gaan we ook zelf doen bij het gemeentehuis en, voor zover dat nog niet gebeurt, bij de integrale kindcentra (IKC).

4.4 Kennis van gezonde leefstijl

Een op de drie Nederlanders heeft beperkte gezondheidsvaardigheden. Vaak zijn dit ook de mensen met een lage SES. Dit betekent dat ongeveer 1/3 van alle mensen moeite heeft met het begrijpen en toepassen van informatie over gezondheid. Deze mensen hebben gemiddeld genomen een slechtere gezondheid, minder goede ervaringen met de zorg en maken meer kosten.

We investeren in het versterken van kennis van een gezonde leefstijl. We maken hierbij optimaal gebruik van de mogelijkheden om meer bewustwording van de voordelen van de

Netwerk

Er zijn diverse netwerken die zich bezighouden met preventie. Het netwerk bestaat eigenlijk uit alle partijen die zich bezighouden met preventie of die werken op het snijvlak van preventie en zorg.

Het is van belang dat het team “Gezond in Midden-Drenthe” verbonden is aan deze netwerken. Zo is het bijvoorbeeld van belang dat wijk- en jeugdteams en het team “Gezond in Midden-Drenthe” elkaar weten te vinden en dat men elkaar versterkt en aanvult. Maar ook vanuit het Participatienetwerk is het belangrijk dat er verbindingen met en tussen de verschillende teams zijn.

In 2017 is het project “Gezond in Westerbork” gestart. Dit initiatief is ontstaan met behulp van een huisarts en Welzijnswerk Midden-Drenthe onder begeleiding van Proscop. De gedachte achter het project is dat er op het gebied van preventie nog veel winst te behalen valt onder andere door:

- Het verbeteren van samenwerking;
- meer verbinden;
- elkaar versterken.

De gemeente is aangehaakt en inmiddels zijn er twee bijeenkomsten geweest waar veel professionals uit de zorg uit Westerbork bij aanwezig waren. Tot dusver hebben de bijeenkomsten een sterker met elkaar verbonden netwerk opgeleverd en is helder waar in Westerbork de focus op zou moeten liggen. Er is een voorzichtig begin gemaakt met het maken van onderlinge afspraken op het gebied van preventie. In 2019 zullen er in elk geval nog weer 2 bijeenkomsten worden georganiseerd voor de professionals. Het project sluit heel mooi aan bij deze beleidsnota. De successen en aandachtspunten die naar voren komen uit deze samenwerking, nemen we in elk geval mee in de uitvoering van het beleid. Als meerdere dorpen op deze manier met elkaar aan het werk willen om gezondheidswinst te behalen, kan het team “Gezond in Midden-Drenthe” en Welzijnswerk Midden-Drenthe daarbij faciliteren en ondersteunen.

Leefomgeving

Ten aanzien van de omgeving wordt vooral duidelijk dat de gemeente faciliterend zou moeten zijn, daar waar behoefte aan is. De inrichting van de leefomgeving, openbare ruimte is primair een taak van de gemeente. Om af te stemmen op waar behoefte aan is, moet de gemeente in gesprek zijn en blijven met inwoners die in die omgeving wonen. Deze benadering past binnen de nieuwe Omgevingswet die in 2021 in werking treedt. Hoe de gemeente invulling gaat geven aan deze wisselwerking tussen gemeente, inwoners en organisaties, wordt meegenomen in de uitwerking van de Omgevingswet- en visie. Voorbeelden van hoe een omgeving bij kan dragen aan inwoners die zich gezond en gelukkig voelen zijn: veilige omgeving en fietspaden, muziektegels in de straat, genoeg afvalbakken, rolstoelvriendelijk, (nog) meer fietspaden, gemeenschappelijke picknick mogelijkheden in buurten, pluktuin, speelbos, inrichten van bijvoorbeeld een vast hardloopronkje waarbij je met markeringspunten kunt zien hoe ver je al gelopen hebt.

4.6 Stimuleren van bewegen en sport

Om je goed en gezond te voelen, hoort dagelijks bewegen bij een gezonde leefstijl. Dat kan heel klein, gewoon door in de tuin of met de was bezig te zijn of een wandeling te maken,

maar ook door te sporten. Dat wat iemand doet, is persoonsafhankelijk. Iets doen wat je niet leuk vindt, doe je niet voor langere tijd.

Samenwerken en verbinden

De gemeente pakt haar rol in het samenbrengen van organisaties. Bijvoorbeeld een school die samenwerkt met een woonzorgcentrum in het dorp met als doel om kinderen en ouderen letterlijk en figuurlijk in beweging te krijgen. En ook hierbij geldt dat het niet altijd gaat om beweging is strikte zin. Soms is ontmoeting, samen iets doen, belangrijker dan het element van beweging.

Een ander mooi voorbeeld is: open sportparken. Dit soort parken richt zich op het versterken van de maatschappelijke kracht van sport. Sportverenigingen kiezen er dan voor om meer samenwerking te zoeken met maatschappelijke organisaties en om meer maatschappelijke functies te ontplooiën. Binnen de mogelijkheden die het beleid biedt, ondersteunt de gemeente dergelijke initiatieven graag. Bijvoorbeeld door ondersteuning vanuit het team “Gezond in Midden-Drenthe” bij het tot stand brengen van dit soort samenwerkingen.

Subsidie mogelijkheden bewegen en sport

De gemeente heeft momenteel zes subsidiemogelijkheden om bewegen en sport te stimuleren. Dit zijn subsidies voor:

- Activiteiten sportieve recreatie. Dit is een bijdrage aan (sport) evenementen.
- Schoolsportdagen. Een bijdrage aan de scholen voor sportdagen.
- Subsidie plaatselijke vereniging. Plaatselijke sportverenigingen ontvangen een bijdrage per jeugdlid.
- Sport stimulerende projecten (incidenteel). De jeugdprojecten moeten uitnodigend en informatief zijn en aanzetten tot bewegen.
- De uitkering voor activiteiten om te gebruiken voor sport, cultuur en educatie (zie kopje “bijdrage sport en bewegen kinderen”).
- De sportbon voor kinderen van 4 tot 18 jaar educatie (zie kopje “bijdrage sport en bewegen kinderen”).

Bijdrage sport en bewegen kinderen

Vanuit het Armoedebelief kunnen minima gebruik maken van de uitkering voor activiteiten om te kunnen sporten, bewegen of mee te doen aan een culturele activiteit zoals naar de bioscoop of muziekles. In de gemeenteraad is de notitie “Kindpakket 2018 Midden-Drenthe” vastgesteld. Minima met kinderen in de leeftijd van 4 tot 18 jaar kunnen per kind een sportbon ter waarde van € 100,- krijgen waarmee de contributie van een sportvereniging, fitnessclub of zwembad (deels) kan worden betaald. Als kinderen hulp nodig hebben bij het vinden van een sport die ze leuk vinden, dan kunnen de buurtsportcoaches daarbij helpen. Dit is een mooi voorbeeld van een integrale benadering om, in dit geval, kinderen in beweging te krijgen en kennis te laten maken met sport. En dat sport en bewegen leuk is om te doen.

Basis op orde sportverenigingen

Sportverenigingen zorgen voor verbinding in de dorpen van de gemeenten. Kinderen kunnen in hun eigen omgeving bewegen en leren daar andere kinderen kennen. Het is dus belangrijk dat sportverenigingen toekomstbestendig zijn zodat zij nog meer dan nu kunnen bijdragen aan een veilig sportklimaat en aan stimulering van een gezonde leefstijl in brede zin.

Om toekomstbestendig te zijn, moeten verenigingen ook “gezond” zijn. Dit betekent dat de basis in orde moet zijn. Dat betekent dat er voldoende vrijwilligers moeten zijn voor onder andere het bestuur, maar ook voor vele andere werkzaamheden die gedaan moeten worden. Soms is er scholing nodig. Het beleid van de vereniging moet in orde zijn evenals het technische kader. Met uitzondering van het laatste punt, wil de gemeente ondersteunen waar mogelijk. Door middel van extra ondersteuning door buurtsportcoaches dan wel door financieel een bijdrage te leveren aan bijvoorbeeld scholing.

Voorbeeldfunctie

De gemeente geeft zelf het goede voorbeeld door bijvoorbeeld ludieke acties te organiseren voor inwoners, maar ook voor eigen personeel. Elk jaar doen bijvoorbeeld zoveel mogelijk ambtenaren mee aan de “op fietse” naar het werk dag om het gebruik van de fiets te stimuleren.

4.7 Publieke gezondheidszorg

De GGD voert een aantal wettelijke taken uit voor de Drentse gemeenten. De afspraken zijn vastgelegd in een Gemeenschappelijke Regeling. De missie van de GGD is “Samen beschermen, bewaken en bevorderen van de gezondheid en de sociale veiligheid in Drenthe”. Het werk van de GGD als uitvoeringsdienst van de Drentse gemeenten, is aanvullend op dat wat er lokaal wordt gedaan op het gebied van gezondheid en leefstijl.

4.8 Monitoren

Het beleid in deze nota is erop gericht om gezondheidswinst te behalen met een preventieve aanpak. Zodat we optimaal bijdragen aan onze missie en belangrijkste doelstelling namelijk dat iedereen in Midden-Drenthe zich gezond voelt en gelukkig is!

Deze doelstelling willen we bereiken door een gezonde leefstijl te stimuleren waar bewegen en sport in elk geval onderdeel van is.

De positieve effecten van sport en bewegen worden onderschreven in een onlangs verschenen rapport dat is geschreven in opdracht het kenniscentrum Sport*.

In dit rapport wordt het verband aangetoond tussen de voordelen van sport en bewegen en de maatschappelijke opbrengst. Dit onderstreept dat naast dat de persoon zelf profiteert, werkgevers, gemeenten, rijksoverheid, zorgverzekeraars en de maatschappij van de voordelen profiteren.

Gemeentebreed blijken op basis van onderzoek en de bijeenkomsten in Midden-Drenthe de volgende onderwerpen van belang om aandacht aan te besteden in het beleid:

- Overgewicht en obesitas;
- Tegengaan van eenzaamheid;
- Ontmoedigen van roken en overmatig drinken.

Deze brede informatie zegt veel, maar niet alles over wat er specifiek in de wijk of dorp kan spelen op het gebied van gezondheid. Daarom gaan we op de plekken waarvan bekend is dat er gemiddeld wat meer inwoners wonen waar het meeste gezondheidswinst valt te behalen, extra informatie ophalen over waar behoefte aan is. Dit kan ertoe leiden dat de aandacht niet specifiek uitgaat naar de drie hierboven genoemde onderwerpen, maar naar iets anders. Bovenstaande maakt dat we niet vooraf concrete doelstellingen bepalen.

Dit betekent niet dat we niet monitoren.

**rapport “de sociaaleconomische waarde van sport en bewegen”, Rotterdam, 10 augustus 2017, Ecorys.*

Dat gebeurt op drie verschillende wijzen namelijk gemeentebreed via de structurele gezondheidsonderzoeken van de GGD, meer specifiek via het meten van het bereik van lokale activiteiten en door te luisteren naar wat er leeft in de gemeente. Hieronder worden deze drie dingen toegelicht.

Gezondheidsonderzoeken GGD Drenthe

Via de structurele onderzoeken die de GGD Drenthe voor ons uitvoert, monitoren we of er gemeente breed daadwerkelijk minder overgewicht en obesitas voorkomt. En of minder inwoners eenzaamheid ervaren, minder roken en minder overmatig drinken.

Bereik lokale activiteiten

Van alle structurele lokale activiteiten houden we in elk geval bij hoeveel personen en welke partijen meedoen en wat het doel van de activiteit is. Omdat de activiteiten structureel zijn en we bijhouden wat bijvoorbeeld het bereik was, kunnen we bijstellen als dat nodig is om een groter bereik te krijgen bij de volgende keer dat de activiteit wordt aangeboden.

Voelsprietten

Aansluiten bij de behoefte van inwoners en initiatieven die ontstaan, betekent ook dat er ruimte moet zijn om mee te bewegen met de uitvoering van het beleid.

In grote lijnen meten we wat we bereiken met het beleid. Veel belangrijker is het ophalen wat ervaren wordt in de gemeente. Merken inwoners iets van de inspanningen van de gemeente? Missen ze nog iets en is ondersteuning nodig?

De gemeenteraad heeft hierin een belangrijke rol. Zij blijven in gesprek met inwoners en hebben de mogelijkheid om bij te sturen. De WMO-raad en het college helpen hierbij door zelf ook voelsprietten in de samenleving te hebben en op basis daarvan te adviseren als dat nodig is.

Hoofdstuk 5. Wat is er nodig om het beleid uit te kunnen voeren?

In dit hoofdstuk staat wat er nodig is om het beleid uit te kunnen voeren.

5.1 Inzet team GIMD “oud” beleid

De buurtsportcoaches, de JOGG regisseur, leefstijlcoach en jeugdverpleegkundige doen binnen hun mogelijkheden al veel werk dat in het verlengde ligt van deze beleidsnota. De intentie van het nieuwe beleid is echter om een boost te geven aan de preventieve activiteiten. De hele gemeente kan momenteel niet naar behoren bediend worden. Dat wordt inzichtelijk in deze paragraaf waarin de beschikbare uren staan, wie daarmee bediend kunnen worden, waar het knelt en in paragraaf 5.2 wat nodig is om het nieuwe beleid uit te kunnen voeren. De jeugdverpleegkundige wordt buiten beschouwing gelaten, vanwege de aard van de werkzaamheden.

Inzet buurtsportcoaches

Er is in totaal ongeveer 70 uur beschikbaar aan inzet door buurtsportcoaches. Dit zijn net geen twee full time medewerkers. Met deze uren ondersteunen zij alle sportverenigingen, basis- en middelbare scholen en woonzorgcentra op het gebied van het stimuleren van bewegen.

Het zal duidelijk zijn dat dit al een grote, zo niet te grote, opgave is zonder dat we intensiever gaan inzetten op preventie. De gemeente Midden-Drenthe betaalt niets uit eigen middelen voor preventieve inzet door buurtsportcoaches in tegenstelling tot veel andere Drentse gemeenten.

Inzet JOGG regisseur

Naast deze 70 uur van de buurtsportcoaches, is 20 uur per week beschikbaar voor de inzet van een JOGG regisseur. De JOGG regisseur werkt aan het terugdringen van overgewicht bij de jeugd door bewegen en gezond eten gemakkelijk en aantrekkelijk te maken. Door verbindingen te leggen met verschillende partijen en bedrijven en om samen te werken aan een gezonde omgeving.

Ook voor de inzet van de JOGG regisseur geldt dat alle jeugd in onze hele gemeente bediend moet worden. Een van de speerpunten uit deze nota is de inzet op jeugd en zal dus meer vragen dan momenteel geleverd kan worden.

De inzet van de JOGG regisseur wordt betaald uit het structurele budget lokaal volksgezondheidsbeleid (12 uur) en voor 8 uur uit tijdelijke middelen vanuit het programma “Gezond in de Stad (GIDS)”. Deze tijdelijke middelen zijn beschikbaar tot en met 2021.

Inzet leefstijlcoach

De leefstijlcoach heeft de opdracht om voor 8 uur per week in samenspraak met JOGG Midden-Drenthe gezamenlijke activiteiten te organiseren die bijdragen aan leefstijlverandering van met name ouderen. De subsidiering verloopt via de afspraken die zijn vastgelegd in het budgetcontract tussen de gemeente en Welzijnswerk Midden-Drenthe.

Werkbudget

Het team “Gezond in Midden-Drenthe” beschikt over budget om activiteiten gericht op het stimuleren van een gezonde leefstijl, waaronder bewegen, op een laagdrempelige manier mogelijk te maken. Het team GIMD kan uitgaven doen vanuit dit budget. De GIDS middelen die hiervoor bedoeld zijn, zijn beschikbaar tot en met 2021.

5.2 Uitbreiding inzet team GIMD “nieuw” beleid

De inzet in uren, zoals beschreven in paragraaf 5.1, wordt voortgezet in de beleidsperiode 2019-2023. In deze paragraaf staat beschreven welke extra inzet aan menskracht en middelen nodig is om het beleid uit te kunnen voeren en waarom.

Als we als gemeente willen investeren in het meer samenbrengen van verschillende organisaties en partijen, dan zijn we meer uren aan inzet nodig dan nu beschikbaar is. De extra benodigde inzet staat onder de volgende twee punten verder uitgewerkt.

- Extra fulltime buurtsportcoach

Er is een extra fulltime buurtsportcoach nodig om ondersteuning en samenwerking tussen organisaties te stimuleren, verbindingen tot stand te brengen en activiteiten te starten/ aan te jagen. En waar nodig om voorlichting te geven over een gezonde leefstijl. Een voorbeeld. Vanuit het netwerk “Gezond in Westerbork” is de behoefte uitgesproken aan inzet van een buurtsportcoach om activiteiten aan te jagen en partijen te verbinden. De verwachting is dat er vanuit meerdere dorpen dergelijke vragen gaan ontstaan. Daar moeten we op in kunnen spelen. Een tweede voorbeeld is dat sportverenigingen de basis op orde moeten hebben om verschillende soorten sport in zoveel mogelijk kernen aan te kunnen blijven bieden. De basis op orde betekent dat een vereniging voldoende vrijwilligers heeft en een duidelijke structuur. En dat verenigingen bestuurlijk en het beleid op orde hebben. De gemeente kan daarbij faciliteren door te ondersteunen waar nodig (met uitzondering van financiering die voortkomt uit het sporttechnische kader).

- Impuls bewegingsonderwijs

Het college onderzoekt gezamenlijk met de onderwijspartners hoe het bewegingsonderwijs een impuls kan krijgen. Dit zouden we kunnen doen door uitbreiding van taken en uren van de buurtsportcoaches. Als gemeente zouden we willen dat alle kinderen van groep 3 tot en met 8 in Midden-Drenthe in elk geval 1 uur per week gymles op school krijgen van een geschoolde vakleerkracht. De vakleerkracht zou een buurtsportcoach kunnen zijn die naast het geven van gymles ook voor verbinding zorgt tussen bijvoorbeeld sportverenigingen, woonzorgcentra en het onderwijs. De buurtsportcoach is de persoon voor de “gezonde leefstijl” activiteiten op en na schooltijd.

Voor de IKC en de leerkrachten levert het invoeren van gymles door een vakleerkracht extra tijd op dat ze kunnen besteden aan andere taken waardoor minder taken voor en na schooltijd opgepakt hoeven worden. Extra tijd doordat ze zelf de gymlessen niet meer hoeven geven en de voorbereiding daarvoor ook niet meer hoeven doen. Onder regie van de gemeente wordt een plan uitgewerkt waarin duidelijk staat wat ieders (financiële) verantwoordelijkheid is. Dit plan wordt ter besluitvorming aan het college voorgelegd.

Coördinerende taken

Vanuit de regiefunctie van de gemeente is het nodig dat iemand uit het team, naast uitvoerende taken, een aantal coördinerende taken vervuld. Deze taken worden aangestuurd vanuit de gemeente. Coördinatie is nodig omdat de teamleden deels voor de gemeente en deels voor andere organisaties werken. Vanuit deze coördinerende taken wordt ervoor gezorgd dat de activiteiten die het team uitvoert, waar mogelijk met elkaar verbonden en afgestemd zijn. Vanuit deze coördinerende taken wordt ook zorggedragen voor een jaarlijks te maken plan van aanpak en voor het monitoren van de activiteiten.

Leefstijl coach

We willen investeren in het versterken van kennis van een gezonde leefstijl. Voorlichting is daarbij heel belangrijk. We maken hierbij optimaal gebruik van de mogelijkheden om meer bewustwording van de voordelen van de gezonde leefstijl te creëren en om dit te promoten. De inzet van de leefstijlcoach is afgestemd op de behoefte die er is en niet langer alleen gericht op ouderen. We blijven gebruik maken van de inzet van de leefstijlcoach en zetten in op verhoging van 8 uur naar minimaal 16 uur per week.

Dit wordt meegenomen in de budgetafspraken tussen Welzijnswerk Midden-Drenthe en de gemeente per 2020 en kost de gemeente geen extra middelen.

5.3 Breed activiteitenbudget

De afgelopen jaren zijn er meerdere activiteiten en projecten geweest die zijn gericht op het stimuleren van bewegen en een gezonde leefstijl waar de gemeente geen budget voor had om te ondersteunen. Bijvoorbeeld als er een groot toernooi in de gemeente wordt georganiseerd, willen we de mogelijkheid hebben om daaraan te kunnen bijdragen. Een ander voorbeeld is de Community of Sports waar we Drenthe breed aan meedoen in 2019. Een Community of Sport is een regio waar op onderscheidende wijze sport (en bewegen) wordt ingezet om mensen gelukkiger, socialer, gezonder en sportiever te maken. Drenthe is de eerste Nederlandse Community of Sport. Activiteiten die van hieruit ontstaan, willen we dan ook kunnen ondersteunen met een bijdrage. Naast dit soort activiteiten is het belangrijk dat sportverenigingen klaar zijn voor de toekomst. Dat betekent dat de basis op orde moet zijn.

Daarom komt er een breed activiteitenbudget waar door de gemeente dergelijke activiteiten uit gefinancierd kunnen worden. De huidige sportstimuleringsubsidies die gaan over sportieve recreatie, schoolsportdagen en sport stimulerende projecten worden in dit budget opgenomen. De subsidie aan plaatselijke sportverenigingen waar de verenigingen een bijdrage per jeugdlid krijgen, blijft apart bestaan.

Vooralsnog blijft het jaarlijkse bedrag dat beschikbaar is voor de organisatie van het Midden-Drenthe sportgala ook apart opgenomen in de begroting.

Hoofdstuk 6. Financiële consequenties

In dit hoofdstuk staan de financiële gevolgen uitgewerkt die horen bij het beleid in deze nota.

6.1 Voortzetten inzet team GIMD

Er is tot en met 2021 geen extra budget nodig voor de inzet van het team GIMD die er al was voor het jaar 2019. In de gemeentelijke begroting is de inzet van het team GIMD als volgt verwerkt.

Uitgaven	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Buurtsportcoach		134.121	134.121	134.121	134.121	134.121
JOGG-regisseur		34.270	35.298	36.357	37.448	38.571
Werkbudget		23.000	23.000	23.000	23.000	23.000
Totaal		191.391	192.419	193.478	194.569	195.692
Dekking						
Buurtsportcoach		134.121	134.121	134.121	134.121	134.121
JOGG-regisseur		20.000	20.000	20.000	20.000	20.000
GIDS-gelden		44.001	44.001	44.001		
Saldo		6.731	5.703	4.644	-40.448	-41.571
<i>Overheveling *)</i>	74.947	81.678	87.381	92.025	51.577	10.006

Hieronder staat de bovenstaande tabel verder uitgewerkt.

Buurtsportcoaches

Momenteel werken de buurtsportcoaches in totaal wekelijks ongeveer 70 uur. De buurtsportcoaches worden betaald via de Regeling “Brede impuls combinatiefuncties”. Hiervoor is jaarlijks via het Rijk tot in elk geval 2023 een bedrag van € 134.121 beschikbaar, hetgeen de gemeente doorbetaalt aan Welzijnswerk Midden-Drenthe.

JOGG-regisseur

In totaal zijn de kosten voor een wekelijkse inzet van 20 uur, € 37.000 op jaarbasis. Structureel wordt 12 uur bekostigd uit het lokaal gezondheidsbeleid. Dit is jaarlijks een bedrag van € 20.000. De overige 8 uur wordt betaald uit tijdelijk GIDS geld tot en met 2021. Dat is jaarlijks een bedrag van ongeveer € 17.000. Het tekort dat ontstaat in de jaren 2022 en 2023 kan betaald worden uit het overschot aan GIDS middelen (zie de bedragen in de rij “Overheveling”).

Werkbudget team GIMD

Het werkbudget van het team GIMD dat jaarlijks ingezet kan worden, bedraagt € 23.000,-. Dit bedrag wordt betaald uit de GIDS middelen die tijdelijk beschikbaar zijn tot en met 2021. Ook hiervoor geldt dat het tekort dat ontstaat in de jaren 2022 en 2023 betaald kan worden uit het overschot aan GIDS middelen (zie de bedragen in de rij “Overheveling”).

Inzet leefstijlcoach

De subsidiering verloopt via de afspraken die zijn vastgelegd in het budgetcontract tussen de gemeente en Welzijnswerk Midden-Drenthe.

6.2 Uitvoering “nieuw” beleid

Extra benodigde inzet team GIMD

Als we als gemeente willen investeren in het meer samenbrengen van verschillende organisaties en partijen, dan zijn we meer uren aan inzet nodig dan nu beschikbaar is. De extra benodigde inzet is hieronder verder uitgewerkt.

2 FTE extra buurtsportcoach

De kosten van een fulltime functie van een buurtsportcoach zijn € 80.000,- op jaarbasis. De gemeente stelt incidenteel een bedrag van € 240.000,- beschikbaar uit de C-reserve om voor een periode van 3 jaar een fulltime extra buurtsportcoach aan te stellen.

Daarnaast wordt in de budgetafspraken met Welzijnswerk Midden-Drenthe voor het jaar 2020 opgenomen dat in de functie van buurtsportcoach, 36 uren meer dan nu ingezet gaan worden ten behoeve van het nieuwe beleid. Dit betekent ook dat in deze zelfde budgetafspraken staat welke taken daardoor niet meer worden gedaan. De uitwerking hiervan vindt plaats in het structurele overleg tussen de directie van Welzijnswerk Midden-Drenthe en de gemeente.

Impuls bewegingsonderwijs primair onderwijs

De inzet van een combinatiefunctie van vakleerkracht/ buurtsportcoach betekent dat het primair onderwijs daar, net als gemeente, baat bij heeft. De gemeente verwacht daarom dat het onderwijs zelf ook een bijdrage levert. Zodat in elk geval 1 uur bewegingsonderwijs per week door een vakleerkracht aan alle kinderen van groep 3 tot en met 8 aangeboden kan worden. De uitwerking van het geven van een impuls aan het bewegingsonderwijs doen we zoals beschreven in paragraaf 5.2.

Activiteitenbudget

De gemeente ondersteunt activiteiten die bijdragen aan beweging als onderdeel van een gezonde leefstijl. Onder beweging verstaan we bewegen in brede zin. Ook activiteiten gericht op mentale beweging vallen hieronder. Naast dit soort activiteiten is het belangrijk dat sportverenigingen klaar zijn voor de toekomst. Dat betekent dat de basis op orde moet zijn. Dan hebben we het over vrijwilligers, een duidelijke structuur, bestuurlijk en het beleid op orde. De gemeente ondersteunt en faciliteert door jaarlijks een budget ter beschikking te stellen van € 50.000,-.

6.3 Sportsubsidies en subsidie Midden-Drents Sport Gala

In de tabel op de volgende pagina staan de bedragen die jaarlijks aan sportsubsidies zijn opgenomen in de begroting en die toereikend zijn (met uitzondering van de uitkering voor activiteiten en de sportbon).

De bedragen voor activiteiten sportieve recreatie, schoolsportdagen en sportactiviteiten worden overgeheveld naar het breed activiteitenbudget. De voorwaarden voor toekenning van deze specifieke subsidies blijven ongewijzigd.

Soort subsidie	Begroting 2019
Activiteiten sportieve recreatie	2.169
Schoolsportdagen	1.853
Subsidie plaatselijke verenigingen	47.439
Incidentele subsidie sportactiviteiten	3.050
Drents sportgala	6.500

In 2019 wordt door het college bekeken of en op welke wijze de organisatie van het sportgala kan worden voortgezet. Tot die tijd blijft de huidige bijdrage voor het sportgala beschikbaar.

6.4 Nationaal Preventieakkoord

Het kabinet investeert in 2019 en 2020, 23 miljoen in de uitwerking van het akkoord en in 2021, 10 miljoen. Hoe de verdeling eruit gaat zien, moet nog verder worden uitgewerkt in de thema akkoorden die nog niet openbaar zijn. Binnen de begroting kunnen we dus nog geen rekening houden met deze inkomsten. Daarnaast is ook nog volstrekt onduidelijk of er sprake zal zijn van structurele of tijdelijke middelen. Als er middelen beschikbaar worden gesteld vanuit het preventieakkoord, zetten we die in voor uitvoering van dit beleid.

6.5 Nationaal Sportakkoord

Op 29 juni 2018 heeft minister Bruno Bruins samen met vertegenwoordigers van de sport, van gemeenten en andere organisaties het eerste nationale Sportakkoord getekend: 'Sport verenigt Nederland'. Ook hiervoor geldt dat nog niet duidelijk is wat het financiële voordeel van het Sportakkoord is voor de gemeente. Als er middelen beschikbaar worden gesteld vanuit het Sportakkoord, worden ze ingezet ten behoeve van het beleid in deze nota.